

TIETEELLISEN TUTKIMUKSEN TIETOSUOJASELOSTE

Laatimispvm:

Tietosuojaseloste sisältää ne tiedot, jotka tulee kertoa tutkittaville käsiteltäessä henkilötietoja tieteellisessä tutkimuksessa sekä käsittelytoimista tehtävän selosteen tiedot. Informointivelvoitteesta säädetään EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen (EU 2016/679) artikloissa 12–14 ja käsittelytoimista tehtävästä selosteesta artiklassa 30.

Tietosuojaselosteessa kuvataan henkilötietojen käsittely ja sillä osoitetaan, että tutkimuksessa noudatetaan tietosuojalainsäädäntöä. Tietosuojaseloste voi toimia myös pohjana tutkittaville annettavan informaation laatimiseen.

1. Tutkimuksen nimi

[Kirjaa tähän tutkimuksesi nimi]

2. Tutkimuksen rekisterinpitäjä ja yhteystiedot

- ☐ Täydentävän rahoituksen sopimustutkimus/hanke.

Itä-Suomen yliopisto, PL 1627, 70211 Kuopio, puhelinvaihte 0294 45 1111, sähköposti: kirjaamo@uef.fi

- ☐ Perusrahalta tai henkilökohtaisella apurahalla tehtävä tutkimus

[Tutkija tai tutkimusryhmä on rekisterinpitäjä, jos tutkimusta tehdään perusrahalta tai tutkijan henkilökohtaisella apurahalla siten, että kyseessä ei ole yliopiston sopimustutkimus, ei tehdä oikeuksiensiiirtoja ja tutkija/tutkimusryhmä omistaa tutkimusdatan. Kirjaa tähän tutkijan/tutkimusryhmän nimi ja yhteystiedot]

- ☐ Opinnäytetyö (kandidaatti- tai pro gradu -tutkielma, väitöskirja)

[Opinnäytetyön tekijä on lähtökohtaisesti itse rekisterinpitäjä, ellei opinnäytetyö ilmesty selkeästi osana jotain tutkimushanketta, jolloin hankkeen rekisterinpitäjä toimii myös opinnäytetyön datan rekisterinpitäjänä. Kirjaa tähän opinnäytetyön tekijän nimi/nimet ja yhteystiedot]

- ☐ Yhteisrekisterinpitäjä

[Jos kaksi tai useampi rekisterinpitäjä yhdessä määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot, on kyseessä yhteisrekisterinpitäjä. Kirjaa tähän yhteisrekisterinpitäjien nimet ja yhteystiedot.]

3. Tutkimuksen osapuolet ja vastuunjako

[Kirjaa tähän kaikki tutkimukseen liittyvät osapuolet ja vastuunjako eri osapuolten kesken. Osapuolia voivat olla myös ei-tutkimukselliset osapuolet ja erilaiset tutkimukseen osallistuvat partnerit]

4. Tutkimuksen ohjaaja, vastuullinen johtaja tai siitä vastaava ryhmä

[Jos kyseessä on opinnäytetyö tai muu sellainen tutkimus, jolla on ohjaaja, niin kirjaa tähän ohjaajan/ohjaajien tiedot ja merkitse, että ovat ohjaajia. Jos yliopisto on rekisterinpitäjä, niin kirjaa tähän tutkimuksen vastuullisen johtajan tiedot. Vastuullinen johtaja on rekisterinpitäjän nimeämä henkilö, joka vastaa tutkimuksesta. Voidaan nimetä myös vastaava tutkimusryhmä]

5. Tutkimuksen suorittajat

[Kirjaa tähän kaikki ne henkilöt, joilla on tutkimuksen kuluessa oikeus käsitellä tutkimusrekisterin tietoja esim. tutkijat + mahdolliset muut henkilöt]

6. Tietosuojavastaavan yhteystiedot

[Kirjaa tähän tietosuojavastaavan yhteystiedot (nimi, osoite, sähköpostiosoite, puhelinnumero), jos tutkimukselle on nimetty tietosuojavastaava. Yliopiston ollessa rekisterinpitäjä, tietosuojavastaavana toimii yliopiston tietosuojavastaava. Silloin kun tutkija, tutkimusryhmä tai opinnäytetyön tekijä on itse rekisterinpitäjä, niin lähtökohtaisesti tietosuojavastaavaa ei tarvitse nimittää ellei se osoittaudu tarvittavaksi suojatoimeksi vaikutustenarvioinnin perusteella]

7. Yhteyshenkilö henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä asioissa

[Kirjaa tähän sellainen yhteyshenkilö, jolle voi esittää henkilötietojen käsittelyä koskevia kysymyksiä, nimi, sähköpostiosoite, puhelinnumero]

8. Tutkimuksen luonne 🔍

☐ Kertatutkimus

☐ Seurantatutkimus 🔍

9. Tutkimusaineiston säilyttäminen, hävittäminen tai arkistointi

Tutkimusaineiston säilytysaika tutkimustarkoituksessa (käyttötarkoituksen mukainen säilytysaika):

[Kirjaa tähän kokonaisaika henkilötietojen käsittelylle. Laske tutkimuksen kestoaikaan mukaan se aika, kun tutkimusaineisto kerätään, analysoidaan, kirjoitetaan ja julkaistaan julkaisu sekä sen lisäksi varataan validointiaikaa viisi vuotta mahdollisiin reklamaatioihin vastaamiseen. Kandidaatti- ja pro gradu -tutkielmissa validointiajaksi riittää maksimissaan kaksi vuotta. Varaa tutkimuksen tekemiselle riittävästi aikaa. Käyttötarkoituksen mukainen säilytysaika tarkoittaa sitä aikaa, kun rekisterinpitäjällä on oikeus käsitellä henkilötietoja. Arkistointi alkaa vasta tämän ajan päättymisen jälkeen]

Henkilötietojen käsittely tutkimuksen päättymisen jälkeen:

- ☐ Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto hävitetään
- ☐ Henkilötietoja sisältävä tutkimusaineisto arkistoidaan
 - ☐ ilman tunnistetietoja
 - ☐ tunnistetiedoin

Jos tutkimusaineisto arkistoidaan, niin mikä on arkistointipaikka:

[Kirjaa tähän arkistointipaikka, jos tutkimusaineisto on tarkoitus arkistoida tutkimuksen päättymisen jälkeen. Arkistointi tarkoittaa pysyvää säilyttämistä]

10. Mikä on henkilötietojen käsittelytarkoitus?

Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus on tieteellinen tutkimus.

[Kirjaa tähän lyhyt kuvaus siitä millaisen tutkimuksen tekemiseksi henkilötietoja käsitellään. Lyhyt tiivistelmä tutkimuksen tarkoituksesta.]

11. Millä perusteella henkilötietoja käsitellään?

Henkilötietojen käsittely edellyttää aina laista löytyvää käsittelyperustetta. Tässä tutkimuksessa käsittelyperuste ⁹ on:

- ☐ yleistä etua koskeva tehtävä/rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttö, tarkemmin:
 - ☐ tieteellinen tai historiallinen tutkimus tai tilastointi
 - ☐ tutkimusaineistojen ja kulttuuriperintöaineistojen arkistointi
 - ☐ yleisen edun mukaisen viranomaistehtävän suorittaminen
- ☐ rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttaminen mikä oikeutettu etu on kyseessä:
- ☐ rekisteröidyn suostumus ⁹
- ☐ rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen säädökset:

Tutkimuksessa käsitellään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevia henkilötietoja tai rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyviä henkilötietoja ⁹. Niiden käsittelylle tarvittava erityisperuste on:

- ☐ yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus, tieteellinen tai historiallinen tutkimus, tilastointi
- ☐ rekisteröidyn nimenomainen suostumus
- ☐ tärkeä yleinen etu koskeva syy lainsäädännön nojalla
- ☐ kansanterveyteen liittyvä yleinen etu

12. Mitä henkilötietoja tutkimusaineisto sisältää?

[Kirjaa tähän kaikki käsittelemäsi henkilötiedot ja henkilötietotyypit. Voit käyttää erillistä liitettä. Henkilötietoja ovat esim. nimi, hetu, nimenmukainen sähköpostiosoite, kasvot, ääni, sormenjäljet, silmän iiris, kämmenen muoto, perinteinen allekirjoitus, osoite, puhelinnumero, ip-osoite, opiskelijanro, vakuutusnro, tilinro, tarkat ansiot, annettu asema esim. puheenjohtajuus, sukupuoli, ikä, asuinkunta, ammatti, opiskelupaikka, tietty

päivämäärä (syntymäaika, kuolinaika, tapahtuma-aika) sekä arkaluonteiset tiedot (rotu, etninen alkuperä, poliittinen mielipide, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys, geneettiset tai biometriset tiedot, terveystiedot, seksuaalinen suuntautuminen). Huomioi esim. kyselyissä ja haastatteluissa se, mitä tiedät tutkimukseen rekrytoivista etukäteen esim. ammatti, työpaikka, opiskelupaikka, yhdistykseen tai ammattiliittoon kuuluminen sekä tallennettavassa Teams-, Zoom- tai vastaavassa haastattelussa ääni ja mahdollinen videokuva.]

13. Mistä lähteistä henkilötietoja kerätään?

Henkilötietoja kerätään tutkimukseen seuraavista lähteistä:

☐ Suoraan tutkimukseen osallistuvilta

☐ Haastattelu

☐ Videointi

☐ Sähköinen kyselylomake (Webropol, Redcap tai vastaava)

☐ Postissa lähetettävä kyselylomake

☐ Muu tapa, mikä:

☐ Muualta kuin tutkimukseen osallistuvilta, mistä ja mitä tietoja:

☐ Tutkittavalla ei ole velvollisuutta toimittaa tarvittavia henkilötietoja, osallistuminen on vapaaehtoista

14. Tietojen siirto/luovuttaminen tutkimusryhmän ulkopuolelle

[Kirjaa tähän siirretäänkö/luovutetaanko tieto tutkimusryhmän ulkopuolelle. Mitä tietoja ja kenelle siirretään/luovutetaan. Kirjaa tähän myös, jos käytät henkilötietojen käsittelijää esim. tutkimusryhmän ulkopuolista litteroijaa. Huomioi, että henkilötietojen käsittelijän kanssa tulee tehdä tietosuojasopimus ja rekisterinpitäjän tulee ohjeistaa henkilötietojen käsittely (UEF tietosuojasopimus löytyy Heimosta).]

15. Tietojen siirto/luovuttaminen EU:n tai ETA:n ulkopuolelle

[Tähän kirjataan se, siirretäänkö/luovutetaanko tutkimusrekisteristä henkilötietoja EU:n tai ETA:n ulkopuolelle ja mikä on siirron/luovutuksen peruste. Käytettävissä olevat perusteet: EU komission päätös riittävästä tietosuojan tasosta, yritystä koskevat sitovat säännöt, tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet, poikkeukset ja suojatoimet. Lisäksi täydentävät suojatoimet eli vaikutustenarviointi (TIA=transfer impact assessment). HUOM! Jos säilytät tutkimusaineistoasi tietokoneen kovalevyllä tai ulkoisella muistivälineellä (muistitikku, ulkoinen kovalevy) ja menet EU:n ulkopuolelle ne mukasi, niin kyseessä on todennäköisesti tiedon siirto EU:n ulkopuolelle. Jos käsittelet EU:n ulkopuolella tutkimusdataasi pilvipalvelun kautta, niin se ei välttämättä ole tiedonsiirtoa EU:n ulkopuolelle.]

16. Automatisoitu päätöksenteko

Automatisoidulla päätöksellä tarkoitetaan henkilön tiettyjen ominaisuuksien arviointiin tarkoitettua päätöstä, joka tehdään ainoastaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ja josta aiheutuu rekisteröidylle oikeudellisia vaikutuksia tai joka muuten vaikuttaa häneen merkittävällä tavalla. Esimerkkejä automatisoidusta päätöksenteosta ovat mm.

luottokelpoisuuspäätökset ja profilointi. Rekisteröidyllä on oikeus olla joutumatta automatisoidun päätöksenteon kohteeksi.

Tieteellisessä tutkimuksessa henkilötietojen käsittelyä ei käytetä osallistujia koskevaan päätöksentekoon.

17. Henkilötietojen suojauksen periaatteet

Tutkimuksen osalta on tehty eettinen ennakoarviointi:

- ☐ Kyllä
Puoltavan lausunnon antanut tutkimuseettinen toimikunta:
- ☐ Ei

Tietojärjestelmissä käsiteltävät tiedot on suojattu seuraavasti:

- ☐ käyttäjätunnuksella ☐ salasanalla ☐ käytön rekisteröinnillä ☐ kulunvalvonnalla (fyysinen tila)
- ☐ muu tapa, mikä:

Pseudonymisointi ja anonymisointi:

Tieteellisessä tutkimuksessa on tarpeellista säilyttää tutkimusaineistot, jotta tutkimustulokset voidaan verifioida ja jo kerättyjä tutkimusaineistoja voidaan käyttää jatkotutkimukseen ja uusiin tieteellisiin tutkimuksiin. Tutkimusaineistot anonymisoidaan tai pseudonymisoidaan aina, kun se on mahdollista. Tutkimustulokset julkaistaan siinä muodossa, ettei yksittäinen henkilö ole yleisesti tunnistettavissa. Erityistapauksissa esim., kun haastatellaan kuvataiteilijoita heidän teoksistaan, voi olla perusteltua ilmaista tekijät. Tässä tutkimuksessa:

- ☐ Aineisto anonymisoidaan aineiston perustamisvaiheessa (kaikki tunnistetiedot poistetaan täydellisesti, jotta paluuta tunnisteteelliseen tietoon ei ole eikä aineistoon voida yhdistää uusia tietoja)
- ☐ Suorat tunnistetiedot poistetaan aineiston perustamisvaiheessa (pseudonymisointi)
 - ☐ Tunnisteellisuuteen voi palata koodiavaimen avulla ja aineistoon voidaan yhdistää uusia tietoja
 - ☐ Aineisto analysoidaan käyttäen vain epäsuoria tunnistetietoja
- ☐ Aineisto sisältää vain epäsuoria tai pseudonyymejä tunnistetietoja
- ☐ Aineisto analysoidaan suoraan tunnistetiedoin, koska (peruste suorien tunnistetietojen säilyttämiselle):

Suojatoimet arkaluonteisten tietojen osalta:

- ☐ Tutkimussuunnitelma
- ☐ Tutkimuksen vastuuhenkilö, kuka:
- ☐ Henkilötietoja käsitellään ja luovutetaan vain tutkimustarkoituksiin ja toimitaan siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- ☐ Tutkimuksen osalta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi

18. Tutkimukseen osallistuvan oikeudet ja niiden mahdollinen rajoittaminen

Rekisteröidyllä on tietosuojasetuksen mukaan oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä, ellei laissa ole erikseen säädettyä poikkeusta

- tarkastaa itseään koskevat tiedot
- oikaista tietojaan
- poistaa tietonsa (ei sovelleta, jos käsittelyperuste on lakisääteinen tai yleisen edun mukainen tehtävä)
- rajoittaa tietojensa käsittelyä
- vastustaa tietojensa käsittelyä, jos käsittelyperuste on yleinen tai oikeutettu etu
- pyytää itse toimittamiensa henkilötietojen siirtämistä järjestelmästä toiseen, jos käsittelyperuste on suostumus
- peruuttaa antamansa suostumus
- henkilötietojen oikaisua/poistoa/käsittelyn rajoitusta koskeva rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus
- olla joutumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi (rekisteröity voi sallia automaattisen päätöksenteon suostumuksellaan)
- tehdä ilmoitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

Rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan ottamalla yhteyttä tutkimuksen yhteyshenkilöön tai tietosuojavastaavaan. Lisätietoja rekisteröidyn oikeuksista antavat tutkimuksen yhteyshenkilö ja/tai tutkimuksen tietosuojavastaava.

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuteen ja siirtämiseen ei sovelleta.

Tutkimukseen osallistuvan oikeuksista poikkeaminen on tarpeen ja perusteltua, jos tutkimuksella on yleisen edun mukaiset tarkoitukset ja tutkimukseen osallistuvan oikeudet todennäköisesti estävät tarkoitusten saavuttamisen tai vaikeuttavat sitä suuresti ja tällaiset poikkeukset ovat tarpeen näiden tarkoitusten täyttämiseksi.

- ☐ Rekisteröidyn oikeuksista ei poiketa tässä tutkimuksessa

Seuraavista rekisteröidyn EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisista oikeuksista tullaan todennäköisesti poikkeamaan tässä tutkimuksessa:

- ☐ Rekisteröidyn oikeus saada tietoa henkilötietojen käsittelystä (informointivoitteesta voi poiketa tieteellisessä tutkimuksessa tietosuoja-asetuksen art. 14 kohdan 5b perusteella, jolloin tulee tehdä tietosuojan vaikutustenarviointi sekä saattaa tutkimuksen tiedot julkisesti saataville)
- ☐ Rekisteröidyn oikeus tarkistaa itseään koskevat tiedot
- ☐ Rekisteröidyn oikeus tietojensa oikaisemiseen
- ☐ Rekisteröidyn oikeus käsittelyn rajoittamiseen
- ☐ Rekisteröidyn oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä

Perustelut rekisteröidyn oikeuksista poikkeamiselle:

Seuraavat suojatoimet on toteutettu tässä tutkimuksessa, jotta tutkimukseen osallistuvan oikeuksista voidaan poiketa:

- ☐ Tutkimustiedote on saatettu julkisesti saataville ja tutkimuksesta on tehty tietosuojan vaikutustenarviointi (poikettaessa tutkittavien informoinnista)

- ☐ Henkilötietojen käsittely perustuu tutkimussuunnitelmaan
- ☐ Tutkimuksella on vastuuhenkilö tai siitä vastaava ryhmä
- ☐ Henkilötietoja käytetään ja luovutetaan vain historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka muuta yhteensopivaa tarkoitusta varten sekä muutoinkin toimitaan niin, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot eivät paljastu ulkopuolisille
- ☐ Tutkimuksessa käsitellään ns. arkaluonteisia tietoja ja siitä on tehty vaikutustenarviointi, joka on toimitettu tietosuojavaltuutetun toimistoon ennen käsittelyn aloittamista (poikettaessa tarkastus-, oikaisu-, rajoittamis- ja vastustusoikeudesta)